

Cultuurscan Centrum

Voor #cultuurdichtbij in de wijken van Rotterdam

Grotekerkplein 5
3011GC Rotterdam
centrum@cultuurconcreet.nl
010 414 1700 | 06 43 18 37 99
www.cultuurconcreet.nl

© Cultuur Concreet 2025 | Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Cultuur Concreet vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt. | Ondanks onze zorgvuldigheid kan het voorkomen dat bepaalde informatie niet meer volledig of onjuist is. Kijk voor actuele informatie op onze website.

Fotografie: Ferdows Faghir, Iris van den Broek, Johannes Ode, Annefleur Schut, David Rozing, Inge Drost, Marlo van der Plas, Reems van der Linde, Eric Fecken, Dimitri Hakke, Rotterdam. Make it Happen. en alle lokale culturele initiatiefnemers. Vormgeving: Susan Strampel

Over Cultuur Concreet

Cultuur Concreet gelooft in de kracht van cultuur dichtbij. Van film in Feijenoord tot poëzie in Pernis: cultuur dichtbij brengt mensen en buurten bij elkaar en draagt bij aan stedelijke vraagstukken zoals veiligheid, eenzaamheid en kansengelijkheid. We willen dat alle Rotterdammers dichtbij huis cultuur beleven. Als enige, onafhankelijke, intermediaire organisatie versterken we al 25 jaar cultuur in de wijken van de stad. We bouwen bruggen tussen de leefwereld van Rotterdammers en de systeemwereld van gemeente en instellingen. Samen met bewoners en lokale makers, die de dynamiek van de buurt als geen ander kennen, realiseren we culturele ideeën — groot én klein. Jaarlijks komen zo ongeveer duizend activiteiten tot stand.

Wat

- Werken IN de wijk aan passend cultureel aanbod;
- Schakelen NAAR de wijk voor duurzame lokale investering;
- Verzamelen & delen kennis OVER de wijk om deskundigheid te bevorderen.

Hoe

- Onafhankelijk | Geen eigen aanbod, locatie of deel van de gemeente.
- Dichtbij | Altijd aanwezig in alle veertien gebieden van Rotterdam.
- Persoonlijk | Met oprechte nieuwsgierigheid en betrokkenheid.
- Vertrouwen | We dagen uit, geven ruimte voor groei — inclusief leren van je fouten.

Voor & met wie

- Bewoners/culturele initiatiefnemers;
- Organisaties/instellingen binnen & buiten culturele sector;
- Beleidsmakers/beslissers binnen & buiten culturele domein.

Cultuur Concreet werkt met honderden Rotterdammers samen. Wij noemen hen lokale culturele initiatiefnemers. Van vertrouwde culturele ankers tot verborgen parels die gekoesterd en versterkt moeten worden, en ruwe diamanten, die ruimte verdienen om te experimenteren en te groeien. Allemaal gedreven mensen die iets willen betekenen voor hun buurt. Vaak niet georganiseerd of verenigd, maar juist zij weten mensen te betrekken die het reguliere cultuuraanbod niet bereikt. Cultuur Concreet ondersteunt deze initiatiefnemers met kennis, netwerk en geld.

- Kennis | De cultuurregisseurs combineert kennis van het gebied en cultuur om initiatiefnemers 1-op-1 te adviseren, aangevuld met ons online platform en kennisbijeenkomsten.
- Netwerk | De cultuurregisseur verbindt partijen en bedenkt culturele oplossingen voor uitdagingen in andere domeinen.
- Geld | De cultuurregisseur zet budget in om culturele activiteiten in de wijk mogelijk te maken die aansluiten bij de behoeften van bewoners.

Centrum

Het Centrum bruist van de gezellige drukte met cultureel programma in zowel parken en op pleinen als bij culturele instellingen. Er wonen ruim 41 duizend mensen en dit aantal neemt de komende jaren alleen maar toe. Studenten en expats wonen naast gezinnen, senioren en tweeverdieners, wat een mix aan leefstijlen bij elkaar brengt. De uitdaging is om oude en nieuwe bewoners samen te brengen en betrekken bij hun wijk.

Culturele infrastructuur

Initiatiefnemers en locaties en zijn de basis van de culturele infrastructuur. In het Centrum wordt, vanzelfsprekend, veel (stedelijke) cultuur geprogrammeerd. Terwijl het Centrum bruist qua stadsprogrammering, is er bij de infrastructuur op wijkniveau nog winst te behalen.

Initiatiefnemers

Voor een stevige culturele infrastructuur zijn initiatiefnemers met voldoende organisatiekracht een randvoorwaarde. Dat is in het Centrum alleen het geval in de wijk het Oude Westen. In de overige wijken is op dit gebied nog ruimte voor ontwikkeling. De begeleiding van deze initiatiefnemers is maatwerk. Over het algemeen kan gesteld worden dat de partijen in het Centrum gemiddelde ondersteuning van de cultuurregisseur nodig hebben. Met name op het gebied van het juiste netwerk raadplegen. In de wijk het Oude Westen is een sterk netwerk aanwezig, maar hebben initiatiefnemers meer hulp nodig bij het raadplegen van financiering. Verder zijn er relatief veel initiatiefnemers die zonder enige kennis van de bewonersbehoefte en het netwerk iets willen organiseren in het Centrum. Dit zijn mensen die wel organisatiekracht hebben, maar niet weten hoe ze bewoners kunnen bereiken. Hier liggen kansen.

Locaties

In het Centrum zijn alle soorten culture ruimtes aanwezig, maar deze zijn meestal gericht op stedelijke cultuur. Slechts weinig binnenlocaties zijn bereid om samen te werken en deze betaalbaar beschikbaar te maken voor lokale initiatiefnemers. Daarbij verdwijnt ook steeds meer betaalbare ruimte, zoals antikraak gebouwen. Op dit moment zijn de enige betaalbare locaties; WORM, New Grounds, Leeszaal Rotterdam West, de Schotse Kerk en de Huizen van de Wijk. Om die reden worden buitenlocaties vaak gebruikt voor wijkgerichte culturele programmering. De meest gebruikte plekken hiervoor zijn; Gerrit Sterkmanplein, Het Achterklooster, Wijkpark het Oude Westen, OBS 't Landje en het nieuwe Tuschinskypark. In het Centrum bevinden zich negen locatieprofielen voor evenementenlocaties. Sommigen zijn niet inzetbaar voor cultuur dichtbij door het gebrek aan een gezellige en kleinschalige uitstraling. Andere zijn wel goed inzetbaar, zoals het Grotekerkplein, Het Park, Plein 1940, het Schouwburgplein en Wijkpark het Oude Westen. De referentiewaarde voor het aantal m² cultuur per inwoner is in het Centrum 0,22, deze wordt naar onze inschatting behaald. De Ruimtelijke Visie Cultuur geeft aan dat de gemiddelde afstand voor bewoners naar culturele voorzieningen in het Centrum 0,7 kilometer is; ver onder het gemiddelde van 2,8 kilometer.

Cultureel klimaat

De programmering van en het draagvlak voor cultuur zijn de basis van het cultureel klimaat. In het Centrum is er ruimte voor ontwikkeling als het gaat om programmering in alle wijken van het Centrum. We zien een sterke basis in de wijk het Oude Westen, maar in de rest van de centrumwijken is meer initiatief gewenst. Daarom is het belangrijk om nieuwe initiatieven te blijven stimuleren.

Programmering

Door de diversiteit aan bewoners en de aanwezigheid van veel nieuwbouw en hoogbouw, maakt dat je als centrumbewoner relatief anoniem kan wonen. Daarom wordt in het Centrum ingezet op programmering die mensen samenbrengt en ontmoetingen stimuleert. Vaak in de vorm van actieve cultuurparticipatie. Er is een duidelijke scheidslijn te zien in de spreiding over het gebied. Frequentie programmering vindt vooral plaats in het Oude Westen, maar in de rest van het Centrum is er veel minder programmering. Daarbij is hetgeen wat wordt geprogrammeerd vaak incidenteel. Tot slot zien we dat de piek in de programmering in de zomermaanden ligt. Dat komt doordat er weinig betaalbare binnenruimten zijn en voornamelijk buitenruimte wordt gebruikt als programmeringsplek.

Draagvlak

In het Centrum is er voldoende draagvlak voor cultuur. In de wijkakkoorden en/of -visies is er voldoende aandacht voor cultuur dichtbij. De volgende punten worden hierin benoemd:

- Opstarten werkgroep Kunst & Cultuurplan Dijkzigt – Oude Westen: Kunst en cultuur in de buitenruimte.
- Versterken en Verduurzamen Huiswerkklas Oude Westen, Ruwe Diamant, Werken aan de Kade, Theater-les in de Nieuwe Gaffel, Stichting Maeh-Be+ Yourself.
- Beheeroverleg en activiteiten Wijkpark via Aktiegroep Oude Westen.
- Inzetten op diverser aanbod en spreiding van evenementen.

Cultuur wordt ook binnen andere domeinen ingezet, bijvoorbeeld door de welzijnspartij WMO Radar die actief de samenwerking opzoekt met lokale culturele partijen uit het gebied. De cultuurregisseur werkt op regelmatige basis samen met: de welzijnspartij, de sportregisseur, Woonstad Rotterdam, de stadsmarinier, bewonersorganisaties, organisatie binnen verzorgingshuizen en de gebiedsorganisatie. Zo wordt het realiseren van een muurschildering gezamenlijk opgepakt. Het projectteam bestaat dan uit de initiatiefnemer, de wijknetwerker, de bewonersorganisatie, Woonstad Rotterdam en de cultuurregisseur.

Publiek

De grootste doelgroepen in het Centrum zijn de Culturele Alleseters, Startende Cultuurspeurders en Klassieke Cultuurliefhebbers. Een brede interesse in verschillende vormen van cultuur staat bij dit publiek centraal. Tegelijkertijd ziet Cultuur Concreet — in de wijken waar deze doelgroepen wonen — een lichte interesse in culturele activiteiten op wijkniveau. Vooral bij bewoners die nieuw in hun wijk komen wonen en geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van hun omgeving.

Behoefte

Uit publieksonderzoek door Cultuur Concreet blijkt dat in het Centrum behoefte is aan muziekprogrammering. Daarnaast is de ervaring van de cultuurregisseur dat er ook veel vraag is naar beeldende kunst projecten, zoals muurschilderingen en exposities.

Doelgroepen

Kijkend naar het culturele doelgroepenmodel zijn In het Centrum vooral Culturele Alleseters en Startende Cultuurspeurders oververtegenwoordigd, met name jonge studenten en yuppen die stedelijke cultuur makkelijk weten te vinden. 'Lichte gebruikers' wonen uitsluitend in het Oude Westen. Het Centrum heeft behoefte aan laagdrempelige activiteiten, zoals gratis festivals of buurtfeesten, bijvoorbeeld in het Wijkpark Oude Westen.

Kansen & risico's

Kansen voor cultuur in het Centrum zijn:

- Veel stedelijke aanbieders, dus veel kans om aanbod aan te laten sluiten bij behoefte van bewoners.
- Veel goed uitgeruste ruimtes, die in potentie ook door (andere) lokale partijen gebruikt zouden kunnen worden.
- Komst van veel nieuwbouwprojecten en daarmee enthousiaste actieve bewoners, dus meer initiatief en betrokkenheid.

Risico's voor cultuur in het Centrum zijn:

- Weinig sociale cohesie/initiatief door onder andere de hoeveelheid hoogbouw.
- Beperkt aantal betaalbare, laagdrempelige programmeerplekken in binnenlocaties.

Ruimtelijke Visie Cultuur

De Ruimtelijke Visie Cultuur van de gemeente Rotterdam laat zien waar kansen en uitdagingen liggen. De prioritaire wijken, met focusgebieden op drie niveaus:

Kansen (focusgebieden) zijn er op drie schaalniveaus:

- Stadscentra en ontwikkelgebieden; Binnenstad op twee oevers.
- Hotspots; RCD XL, Hart 010, ZOHO/Hofbogenpark/Hofplein
- Wijken; geen.

Naast deze focuswijken ziet de cultuurregisseur in Centrum nog kansen in de wijken Hoogkwartier en Nieuwe Haven.

Prioriteiten

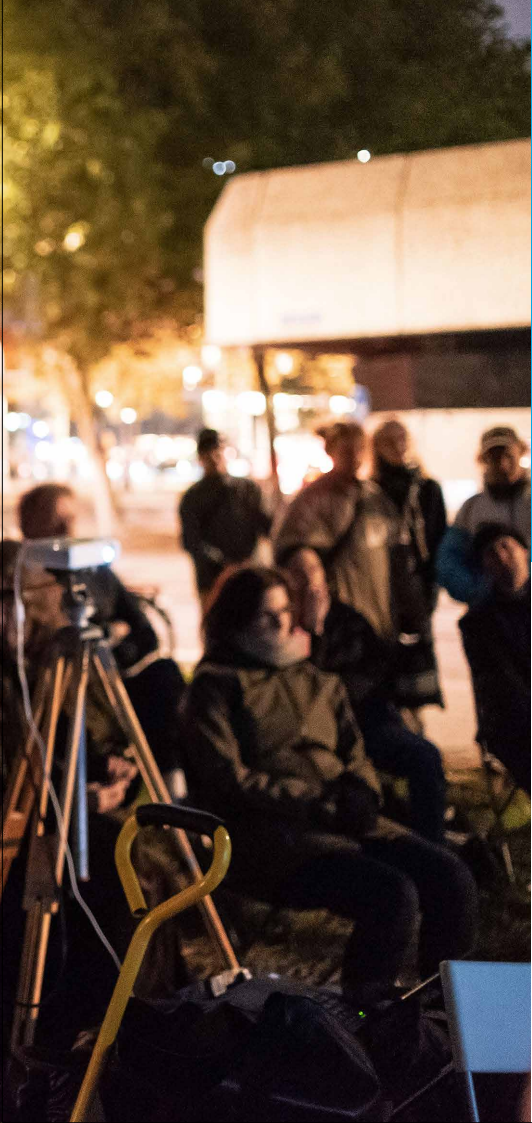
De cultuurregisseur richt zich in dit gebied met name op het uitbouwen van cultuur dichtbij. In de wijk het Oude Westen moet de cultuurregisseur zich echter meer richten op het verankeren. Dit komt doordat er al veel initiatief is. Cultuur Concreet zet in het Centrum in op de volgende prioriteiten:

- Lokaal aanbod programmeren voor en door lichte cultuurgebruikers voor wie cultuurparticipatie niet vanzelfsprekend is.
- Sociale cohesie tussen zowel nieuwe als oude centrumbewoners te bevorderen met culturele programmering.
- Experiment te bevorderen, zodat meer mensen geïnspireerd worden om iets te organiseren voor zijn/haar wijk.

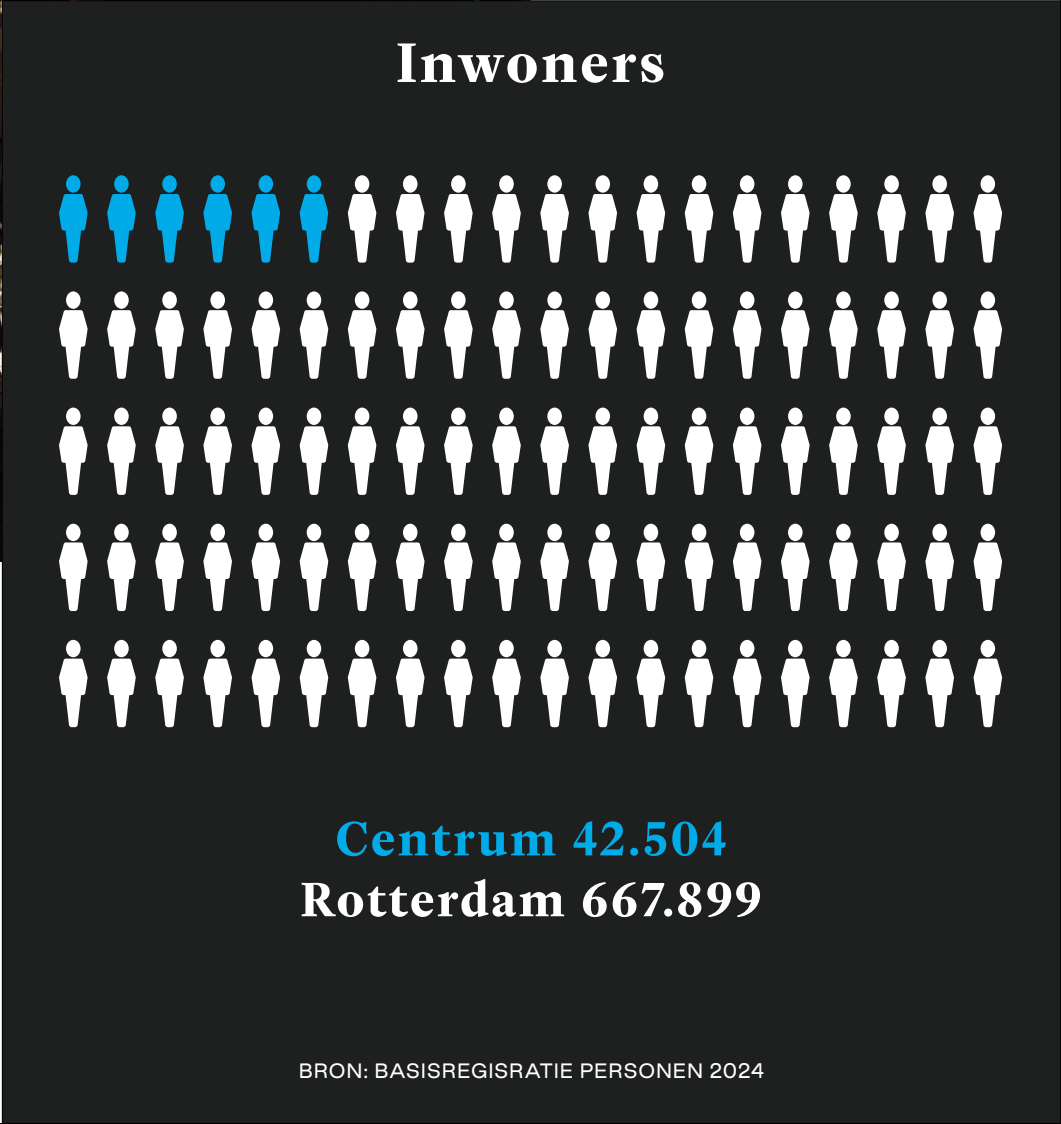
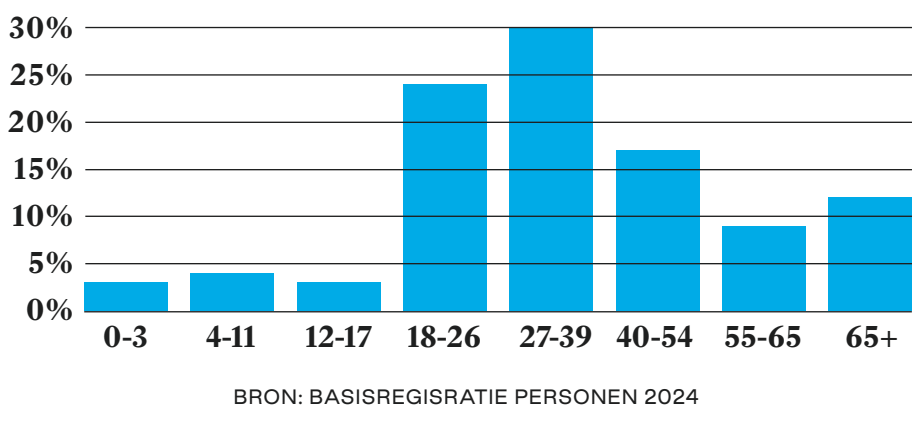

Cultuurscan

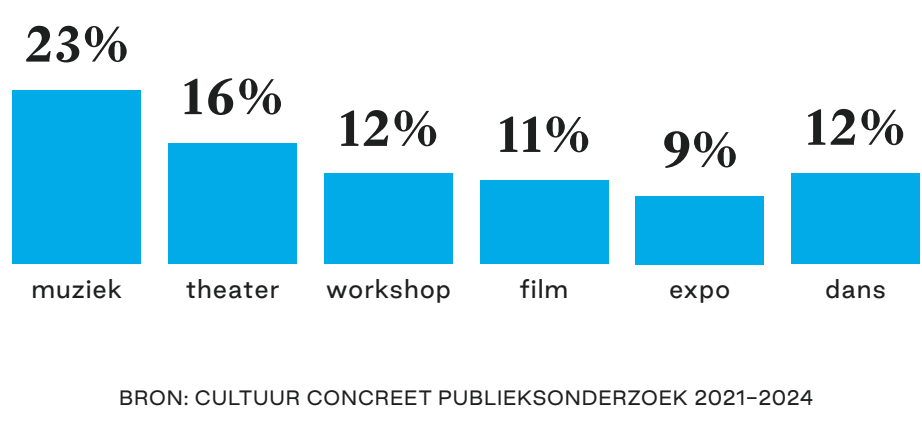
Centrum

Leeftijd

Bewonersbehoefte

“De cultuurregisseur heeft ons gemotiveerd om vast te houden aan ons plan, ook al was de praktijk soms weerbarstig. Dat menselijke aspect heeft ons enorm gesteund.”

— Initiatiefnemer

